Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2023-0000185297

Datum
29 maart 2023

Opgesteld door
[redacted]

Samengewerkt met
CZW

Bijlage(n)
1

Aan Minister BZK
Van Team verkiezingen

nota

Reactie op commissiebrief mbt verzoek om reactie op NRC-artikel en standpunt NVVB

Aanleiding

Op 24 maart heeft de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken een commissiebrief verzonden met daarin het verzoek om een reactie te geven op het NRC-artikel van 16 maart 2023 'Een tekort aan stembiljetten, uitgeputte stemmentellers en andere onregelmatigheden' en over het bericht van de Nederlandse Vereniging Voor Burgerzaken (NVVB) van 21 maart 2023 'NVVB vindt telproces niet langer uitvoerbaar!'.

Daarnaast heeft de commissie besloten tot het binnen afzienbare tijd voeren van een commissiedebat over het Verkiezingsproces Provinciale Statenverkiezingen van 15 maart 2023 en u te verzoeken de beantwoording van de schriftelijke vragen inzake de Provinciale Statenverkiezingen voorafgaand aan dit commissiedebat naar de Kamer te sturen.

Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd in te stemmen met bijgevoegde brief in reactie op dit verzoek. Streven is deze brief tijdig te versturen voor de procedurevergadering van 6 april as.

Kern

- De commissie voor Binnenlandse zaken vraagt u te reageren op het NRC-artikel en daarbij in te gaan op in ieder geval:
  - hoe deze tekorten (red.: met de stembiljetten) hebben kunnen ontstaan,
  - wat de consequenties voor de opkomst zijn geweest, en
  - hoe dit in de toekomst voorkomen kan worden.
- Met betrekking tot het NVVB bericht vraagt de commissie te reageren op de drie voorstellen van de NVVB:
  - Afschaffen van het opmaken van de voorlopige uitslag bij verkiezingen. *In het kort komt dit voorstel erop neer dat de stemmen niet meer op woensdagavond worden geteld, maar in zijn geheel op donderdag.*
  - Veel meer snelheid maken bij de invoering van een nieuw compact stembiljet en snel daarna elektronisch tellen ervan implementeren.
  - Kiezen voor de invoering van het Belgische elektronische stem- en telsysteem.

- De evaluatie van de verkiezingen is nog in volle gang. Het op korte termijn reageren op deze artikelen en het voeren van een debat zou vooruitlopen op de uitkomsten van de evaluatie. Het is belangrijk om de evaluatie goed uit te voeren en daarbij ook met gemeenten in gesprek te gaan over hun ervaringen.
- Onregelmatigheden in het verkiezingsproces worden in eerste aanzet beoordeeld door het vertegenwoordigend orgaan dat een verkiezing heeft gehouden. In geval een casus als een tekort aan stembiljetten ertoe leidt dat grote groepen kiezers niet konden stemmen, kan het orgaan besluiten tot een herstemming over te gaan. Er zijn geen vertegenwoordigend organen die besloten hebben tot een herstemming over te gaan.
- Daarom wordt voorgesteld met een brief aan de Kamer te reageren dat de evaluatie van de provinciale staten- en waterschapsverkiezingen nog loopt. Omdat het van belang is alle aspecten in de reactie op deze artikelen mee te wegen is het niet opportuun daarop vooruit te lopen.
- In de voorliggende brief geeft u een toelichting op wat u doet om de afgelopen provinciale staten- en waterschapsverkiezingen te evalueren, evenals de verkiezing van het kiescollege niet-ingezetenen en de verkiezingen in Caribisch Nederland.
- De algehele evaluatie van de verkiezingen wordt deze zomer afgerond en zal in september aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

Toelichting
Politieke context

- Naast deze brief reageert u ook op de schriftelijke vragen van het lid Leijten (SP) over het verdwijnen van stembureaus, en de leden Bushoff (PvdA) en Van der Graaf (CU) over de afname van het aantal stembureaus. Deze beantwoording wordt u separaat voorgelegd.
- De vragen gaan over de volgende onderwerpen:
    - De in de media gemelde daling van het aantal stembureaus. Waaronder in het bijzonder een grotere daling in wijken met goedkopere woningen dan in wijken met duurdere woningen.
    - De noodzaak tot normering van het aantal stembureaus.
    - Gemeenten die geen verkiezingsborden meer plaatsen.
    - Het stimuleren van de rolstoeltoegankelijkheid van stemlokalen.
    - De initiatieven om gratis taxi’s in te zetten tijdens deze verkiezingen in de provincies Drenthe en Groningen.
    - Het met provincies en gemeenten delen van voorbeelden van provinciale of gemeentelijke initiatieven om kiezers te stimuleren te gaan stemmen.
- Een groot deel van de vragen heeft betrekking op het lopende onderzoek dat uitgevoerd wordt voor de evaluatie van de provinciale staten- en waterschapsverkiezingen. Omdat niet vooruitgelopen kan worden op de uitkomsten van dit onderzoek verwijst u in uw reactie daar op.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing

Motivering
In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Onze referentie
2023-0000185297

Datum
29 maart 2023

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Brief met reactie op verzoek	